

چه کسانی و در کجا برای جهانیان تصمیم گیری می کنند؟

چند سالی است رازهای "مجمع داووس" یکی پس از دیگری فاش می شود و همین امر سبب ایجاد مقاومت هایی در برابر این کانون تصمیم گیری قدرتمندان شده است

محمد حیدری

تشکیل اجلاس سران هشت کشور صنعتی در جنوای ایتالیا، که با درگیری های شدیدی همراه بود، بار دیگر این پرسش را مطرح کرد که تصمیم گیرندگان در مورد سرنوشت ملت های جهان معاصر چه کسانی هستند؟ سران هشت کشور صنعتی ثروتمند؟ گردانندگان مجمع داووس؟ رؤسای صندوق بین المللی پول و بانک جهانی یا نیروی ناشناخته دیگری؟

نیز، این پرسش برای آگاهان ایران مطرح است که آیا حضور شخصیت های ایرانی در اجلاس های داووس (مثلاً دکتر محمد جواد لاریجانی و حسین عادل، معاون اقتصادی وزارت امور خارجه)، یا تماس کنفرانسی آقای هاشمی رفسنجانی (اتصال زنده تلویزیونی) با این اجلاس و نیز حضور آقای

محسن نوریبخش رییس بانک مرکزی در نشست های سالانه بانک جهانی و صندوق بین المللی پول را می توان نشانه هایی از همگرایی گروهی از دولتمردان ایران با محافل طرفدار جهانی شدن، تلقی کرد؟ (۱)

همچنین این پرسش مطرح است که آیا طرفداران جهانی شدن بلامنازعه و آیا تظاهرات مخالفان جهانی شدن خودجوش و فاقد سازماندهی است؟ واقعیت امر این است که نمی توان به هیچ یک از این پرسش ها پاسخی قاطع و صریح داد. اما می توان گفت نهاد های پیش گفته (مجمع داووس، صندوق بین المللی پول و بانک جهانی و اجلاس GA) سران ۸ کشور صنعتی) مکمل یکدیگرند. در مواردی می توان پذیرفت به دلایلی که در مورد ماهیت اجلاس داووس خواهد آمد، تصمیم گیری های این اجلاس نه فقط بر تصمیم گیری های

سران هشت کشور، بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، بی تأثیر نیست بلکه در مواردی، شاکله این تصمیم گیری ها را تشکیل می دهد. یک نکته مسلم است و آن این که تمامی نهادها و مجامع فوق الذکر در اموری نظیر جهانی شدن، تجارت آزاد، جهان وطنی سرمایه و امور دیگری از همین قبیل، عقاید و عملکردی بسیار نزدیک به هم دارند. از این رو می توان چنین نتیجه گرفت تصمیم گیری های آنان بر سرنوشت کشورها، چه از لحاظ اقتصادی و چه از حیث سیاسی و اجتماعی، تأثیر مستقیم دارد. به قول نوام چامسکی: "جهانی شدن به معنی گسترش تجارت آزاد نیست، بلکه دارای جنبه های پیچیده ای است که نتیجه ای جز تضعیف حاکمیت مردم در نظام های سیاسی و دموکراتیک ندارد" (۲)

از برتون وودز تا داووس

برای شناخت ماهیت عملکرد سازمان دهندگان طرح جهانی شدن باید در روند تحولات اقتصادی-سیاسی دنیا از بعد از جنگ جهانی دوم دقیق شد.

در روزهای پایانی جنگ دوم جهانی، برنامه ریزان کشورهای غربی (عمدتاً بریتانیا و ایالات متحده) در محلی موسوم به برتون وودز واقع در ایالت متحده، گرد آمدند و برای اداره جهان در فردای پس از جنگ، برنامه ریزی کردند. (۳) نتیجه این برنامه ریزی سربرآوردن دو نهاد بسیار نیرومند و تأثیرگذار جهانی با نام های صندوق بین المللی پول و بانک جهانی بود.

این دو نهاد، تا اواخر دهه هفتاد قرن میلادی گذشته بیشترین اثرگذاری را در برنامه ریزی های کلان اقتصادی (که خود به خود بر سیاست جهانی

یک نمای عمومی از شهر کوهمستانی داووس

هم اثر می گذاشتند. اما تحولات جهانی این جبر را نیز به پیش نما در آورد که استمرار اقتدار این دو نهاد منوط به ایجاد اهرم های جدیدی است. مجمع داووس اکنون یکی از قوی ترین اهرم ها برای اجرای مقاصد و برنامه های دو نهاد فوق الذکر و در نهایت سازمان دهندگان برنامه های اقتصاد جهان محسوب می شود. طبعاً این تصمیم گیری ها در تعیین یا تغییر مسیر تحولات سیاسی و اجتماعی کشورهای مختلف نیز تأثیر غیر قابل انکاری دارد. اما مشخص نیست که مجمع داووس که اکنون مجمع اقتصاد جهانی نیز نامیده می شود، به طور اتفاقی به موقعیت و جایگاه کنونی رسیده است، یا ایجاد و بالندگی آن بر اساس برنامه ریزی قبلی بوده است. خلاصه تاریخچه تأسیس مجمع مزبور به شرح زیر است: یک استاد مدیریت بازرگانی به نام "کلاوس شواب" در سال ۱۹۷۰ مدیران اجرایی اروپایی را به یک گروه همایش غیررسمی در شهر کوهستانی "داووس سوویس" فراخواند. وی هدف این اجتماع را اتخاذ یک راهبرد واحد برای مؤسسات بازرگانی اروپایی برای مقابله با چالش های موجود در بازارهای بین المللی عنوان کرده بود.

در همین گردهمایی نطفه مجمع اقتصاد جهانی یا همان مجمع داووس بسته شد. این نطفه سپس به نوزادی و در نهایت به موجودیتی نیرومند تبدیل شد. مجمع، خیلی زود از سطح مسایل اقتصادی فراتر رفت و موضوعات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی را هم در قلمرو فعالیت های خود قرار داد. برای درک اهمیت این مجمع و اثرگذاری آن بر سرنوشت جهانیان، کافی است اشاره شود در اجلاس ۱۹۸۱ آن، نخست وزیران ترکیه و یونان به امضای توافق نامه ای وادار شدند که مانع جنگ بین دو کشور شد. یا، اولین ملاقات ها بین وزیران کره شمالی و جنوبی، صدراعظم آلمان غربی و نخست وزیر آلمان شرقی [سابق] در همین مجمع انجام شد. اطلاعات دیگری نیز حاکی است مجمع در روند پایان حکومت آپارتاید آفریقای جنوبی و چند رویداد مهم دیگر نقش اساسی داشته است. بی تردید مجمع داووس در تحولات مهم سیاسی

دیگر نیز دخالت داشته است، اما فعلاً کسی از جزئیات این مداخلات اطلاعات دقیق و جامعی ندارد. مجموع این اطلاعات، حکایت از قدرت و اعتبار این مجمع دارد. بدین لحاظ مخالفان جهانی سازی، یکی از مهم ترین محورهای عملیاتی خود را حمله به اجلاس های داووس قرار داده اند. آنان در این

واژه "مجمع داووس" اینک مفهوم

منحصر به فردی محسوب می شود

که اسم رمزی برای رهیافت

به مسایل جهانی است

انتخاب بی راهه نرفته اند. زیرا: اعضای مجمع در کنار کمک به اهداف آن از تماس با رهبران جهان و دسترسی به اطلاعات دست اول برخوردار می شوند. هم اینک هزار شرکت بزرگ و منتفذ [قراملیتی] که در سطح جهان فعالیت دارند، عضو مجمع هستند... (۲)

یا: ... همه ساله مجمع اقتصاد جهانی در داووس تشکیل جلسه می دهد و در طی این جلسات، کارشناسان خبره و رهبران تجاری و سیاسی گرد هم می آیند تا به موضوعات مهم اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بپردازند. در این جلسات چالش های رویاروی رهبران جهان به بحث نهاده می شود و در جهت یافتن راه حل هایی برای آنها تلاش به عمل می آید. این اجلاس سالانه اینک به بزرگترین اجلاس جهانی در زمینه تجارت و بازرگانی تبدیل شده است. حدود ۱۰۰۰ نفر از نخبگان حوزه تجارت و بازرگانی، ۲۵۰ رهبر سیاسی، ۲۵۰ متخصص از محافل دانشگاهی در کلیه حوزه ها از جمله برندگان جایزه نوبل و حدود ۲۵۰ نفر از مدیران رسانه ها در این اجلاس شرکت می جویند تا برنامه کار مسایل مبتلا به جهان را تدوین کنند... بحث ها و مذاکرات این جلسات در بالاترین سطوح و میان شرکت کنندگانی برگزار می شود که تعلق به تصمیم گیرندگان ارشد دارند... (۵)

یا:

.... در سال های گذشته، موضوعات مطرح شده در جلسات سالانه مجمع اقتصاد جهانی مجمع داووس در تعیین روندها نقش به سزایی داشته اند. برای مثال، موضوع اجلاس ۱۹۹۶، یعنی جهانی شدن پایدار بحثی را در سرتاسر جهان درباره تأثیر و پیامدهای فرآیند جهانی شدن به راه انداخت. فرآیندی که هیچ کشوری از آن برکنار نمانده است... و... روحیه داووس اینک مفهوم منحصر به فردی محسوب می شود که اسم رمزی برای رهیافت سازنده و آتیه نگر نسبت به مسایل جهانی است... (۶)

بدین ترتیب ملاحظه می شود در سه دهه آخر قرن گذشته میلادی، در شرایطی که افکار عمومی جهان به تصمیم گیری های صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، GAT (سازمان تجارت جهانی) مشغول بوده، سازمان دهندگان اصلی امور جهانی در یک شهرک آرام و پرت افتاده سوویس، در سلسله جبال آلپ، برای آینده جهان برنامه ریزی می کرده اند.

هوا دریا

HAVA DARYA

TOUR & TRAVEL AGENCY

دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی

همایندگی فروش پایتخت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران

و کلیه خطوط هوایی بین المللی

دفتر خدمات مسافرتی هوا دریا بیش از ۲۰ سال تجربه با خدمات زیر:

- رزرو و خرید بلیط هواپیمایی به وسیله کارت اعتباری
- و تعمیر و نگهداری محل در خواستی
- رزرو هتل در سراسر ایران و جهان
- رزرو اتومبیل با راننده و بلندنه در خارج از کشور
- تنظیم و اخذ ویزای ایرانی و رزرو هتل برای سفر تورهایی
- حواله بلیط خارج از کشور به مقاصد ایران
- بلیط فرزندان به تمام نقاط جهان
- بلیط داخلی روی کلیه خطوط هواپیمایی داخلی

نشانی: خیابان استاد مطهری، شماره ۱۶۵

تلفن: ۸۷۴۴۸۰۱ - ۸۷۴۴۸۰۲، ۶ - فاکس: ۸۷۴۴۸۰۰

کوتاه مدت به صورت بورس بازی که در مرحله دوم رواج زیادی پیدا کرده است، به شدت امکانات برنامه ریزی توسط دولت‌ها را محدود کرده است و در نتیجه این امر، حمایت مردم در نظام‌های سیاسی دموکراتیک رنگ یافته است.

تجارت در این مرحله شکل و منظری بسیار متفاوت نسبت به قبل پیدا کرده است. بخش عظیمی از مبادلات تجاری را اینک جریان تولیدات صنعتی به کشورهای شروتمندی تشکیل می‌دهد که قسمت اعظم آن ماهیت درون بنگاهی دارد. اینها همه عملکردی بر ضد طبقه کارگر و دموکراسی دارند. نظامی که در حال ظهور است در واقع نوعی «مرکانتیلیسم شرکاتی» (corporate mercantilism) است که در آن تصمیمات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی توسط کسانی اخذ می‌شود که پاسخ‌گر نیستند. (۸)

علاوه بر نوام چامسکی، روشنگری متفکران دیگر موجب شد در بسیاری کشورهای غربی جهانی شدن، تصمیمات داووس و رهبران کشورهای صنعتی (GA)، کانون‌های مقاومت یکی پس از دیگری تشکیل شود. از جمله این افراد می‌توان از پتر هلوبیل کارشناس انرژی چک، آن پتیو فور از روشنفکران آفریقای جنوبی، ریکاردو ناوارد از روشنفکران آلمان، والدو لویس جامعه‌شناس فیلیپینی، برنار کاس تحلیل‌گر روزنامه فرانسوی لوموند دیپلماتیک، گلوریا رامیرز رییس اتحادیه معلمان کلمبیا، کوآیک جون یو از رهبران کارگری کره جنوبی و ده‌ها نفر دیگر نام برد.

افشاگری‌ها موجب شد نهضت‌های متعددی در کشورهای مختلف علیه جهانی سازی شکل بگیرد و نویسندگان، روشنفکران و اقتصاددانان مستقل، تأثیر این روند را بر زندگی مردم کشورهای فقیر از یک سو و دستمزد و امکانات رفاهی کشورهای دارا از دیگر سو، تشریح کنند.

از این زمان، خواب خوش سردمداران محفل داووس آشفته شد. تظاهرات بر ضد جهانی سازی، کشورهای سراسر دنیا را فرا گرفت. از سیدنی تا مسکو، از سیاتل تا واشنگتن، از آرژانتین تا کبک (کانادا)، از پراگ تا خود داووس تظاهرات متعدد و توأم با خشونت علیه آن قدرت‌هایی که می‌خواهند اداره جهان را به اراده خود وابسته کنند، انجام شد. آخرین تظاهرات در ایتالیا و مخصوصاً در جنوا - محل آخرین اجلاس سران GA برگزار شد. رسوایی جهانی سازی به جایی کشید که حتی

داووس یک شهر توریستی (مخصوصاً در فصل اسکی) هم هست. منتهی توریست‌های این شهر از «جنس» دیگری هستند

... جهانی شدن معاصر به عنوان گسترش تجارت آزاد تعریف می‌شود. اما این امر گمراه‌کننده است. بخش وسیعی از تجارت در واقع به صورت مرکزی اداره می‌شود. اتحادیه‌های استراتژیک میان بنگاه‌های اقتصادی به وجود آمده است و اتکای زیادی به بخش دولتی جهت اجتماعی کردن هزینه‌ها و خطرات صورت گرفته است. موافقت‌نامه‌های

در اجلاس‌های سالانه

"مجمع داووس" ۱۰۰۰ نفر از

آبر سرمایه‌داران و ۷۵۰ نفر از

رهبران سیاسی، نظریه پردازان

و مدیران اصلی رسانه‌ها گرد

می‌آیند و برای سر نوشت

جهانیان برنامه ریزی می‌کنند

تجارت آزاد بین المللی ترکیبی پیچیده از آزادسازی و حمایت‌گرایی هستند؛ در بسیاری از حوزه‌های حساس و حیاتی (به ویژه در صنایع داروسازی) شرکت‌های بزرگ از طریق سیاست‌های انحصار گرایانه در زمینه قیمت‌گذاری دارو به سود عظیمی دست پیدا کرده‌اند و در این راه از کمک بخش دولتی نیز برخوردار بوده‌اند. انتقال سرمایه‌ها به صورت

در همین دوران، سربرآوردن تعدادی از اتحادیه‌های اقتصادی نظیر نفتا (آمریکا، مکزیک و کانادا NAFTA) یا توافقنامه تجارت آزاد در نیم کره شمالی آمریکا (FTAA) موجب شد مهم‌ترین مجامع و آگاه‌ترین پژوهشگران نیز از اهمیت تصمیمات داووس غافل بمانند. اما کسانی هم بودند که درک می‌کردند این اتحادیه‌ها و حتی GAT از داووس تأثیر می‌پذیرند. از همین رو، روس کمپ بل مدیرعامل مرکز نوآوری‌های سیاسی کانادا در اردیبهشت سال جاری نوشت: در حالی که سران ۳۴ کشور قاره آمریکا در شهر کبک جمع شده‌اند تا توافقنامه تجارت آزاد در نیم کره شمالی (FTAA) را تنظیم کنند، تمام تحریریه‌های روزنامه‌های کانادا بار دیگر تمام بلاغت خود را به کار گرفته‌اند تا در مورد مزایای تجارت آزاد و جهانی شدن قلمفرسایی کنند (۷)

وجدان‌ها بیدار می‌شود

مرور زمان و ماهیت رویدادها را به تدریج از پرده بیرون انداخت. مشخص شد برنامه‌هایی که برای جهانی شدن توصیه می‌شود چه ماهیتی دارد و از چه آبشخوری سیراب می‌شود. مشخص شد نهاد‌های شناخته شده‌ای چون صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و سازمان تجارت جهانی کارچرخان برنامه جهانی سازی نیستند، بلکه مرکز برنامه ریزی اصلی در داووس سوییس قرار دارد. متفکران، اقتصاددانان و جامعه‌شناسان کشورهای مختلف شروع به افشاگری کردند... از جمله نوام چامسکی نوشت:

صندوق بین‌المللی پول، سازمان تجارت جهانی، بانک جهانی و شورای اروپا گرد می‌آیند، رسوا ساختند بلکه پیشنهادهایی را مطرح ساختند که حاصل اتفاق نظر بین‌المللی بود... (۱۰)

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- در مورد این ارتباط ما رجوع شود به محمد جواد لاریجانی و رازداران اجلاس داووس روزنامه دوران امروز ۲۳ اسفند ۱۳۷۹- سال اول، شماره ۹۷.
- ۲- برای آگاهی از مشخصات برتون وودز رجوع کنید به پی‌نوشت مقاله محمد حیدری با عنوان "سازمان برنامه‌هاو منشور اجتماعی"، مجله گزارش، شماره ۵۸، آذر ۱۳۷۴.
- ۳- فصلنامه راهبرد- شماره ۱۹، بهار ۱۳۸۰، ص ۲۰۵، مقاله دکتر پیروزایدی.
- ۴- همان، ص ۳۰۶.
- ۵- همان، ص ۳۰۷.
- ۶- روزنامه همبستگی، ۸/۲/۸۰.
- ۷- راهبرد، شماره ۱۹، ص ۳۳۲.
- ۹- کیهان ۸/۲/۸۰، ص آخر.
- ۱۰- راهبرد، شماره ۱۹، ص ۳۳۲.

... در یک سوی اقیانوس اطلس، بر فراز کوهستانی در سوییس، بانکداران، صاحبان سهام، رؤسای شرکت‌های چندملیتی و سیاستمداری در پی به انقیاد کشاندن جوامع جهت کسب منفعت و سود خویش هستند. در سوی دیگر اقیانوس اطلس، انجمن‌ها، اتحادیه‌های کارگری، سازمان‌های غیردولتی (NGOs) آمده‌اند تا بگویند جهانی غیر آنچه توسط نئولیبرالیسم غالب تحمیل شده امکان‌پذیر است. صرف وجود مجمع اجتماع جهانی، مشروعیت داووس را نفی می‌کند و مجمع اخیر اگر به موجودیت خود ادامه دهد از این به بعد چیزی جز اجتماع منافع شرکت‌های بزرگ نخواهد بود، اجتماعی که می‌کوشد روند جهانی شدن را در مسیری خلاف آرزی ایجاد جهانی عادلانه‌تر، دارای همبستگی بیشتر و نیز دلبستگی بیشتر به آینده کره زمین به پیش برد.

از اینرو، آنچه در پورتوآلگره گذشته برآستی یک نقطه عطف بود. جنبش‌های مخالف جهانی شدن لیبرال- یعنی جهانی شدنی که در خدمت پول باشد- با همه تنوعی که داشتند، نه تنها تصمیم‌گیرندگانی را که در مجمع‌های عمومی

ژان پل رهبر کاتولیک‌های جهان نیز علیه آن موضع گرفت و گفت جهانی‌سازی نباید شکل تازه‌ای از استعمار باشد، بلکه باید به تنوع فرهنگی احترام بگذارد... دو اصل اخلاقی جدایی‌ناپذیر باید مورد احترام قرار گیرند: ارزش آزردگی افراد بشر و ارزش فرهنگ‌ها که هیچ قدرت خارجی حق نابود کردن آن را ندارد (۹)

مقاومت‌ها در مقابل محافظی نظیر داووس و برنامه‌هایی نظیر جهانی شدن، اکنون برآکنده و بی‌سازمان نیست.

اگر مجمع داووس عنوان مجمع اقتصاد جهانی را یدک می‌کشد، اکنون سازمان‌های مخالف جهانی‌سازی یک بنیاد جهانی با نام اجلاس اجتماع جهانی تشکیل داده‌اند. این اجلاس هر ساله، هم‌زمان با اجلاس اقتصاد جهانی داووس، در شهر پورتوآلگره برزیل تشکیل می‌شود. در این اجلاس صداها نماینده از نهضت‌ها و جنبش‌های مخالف جهانی‌سازی گرد هم می‌آیند تا برای مقابله با برنامه‌های جهانی‌سازی رایزنی و برنامه‌ریزی کنند. برنار کاس تحلیل‌گر لوموند دیپلماتیک در مورد اجلاس اخیر پورتوآلگره می‌نویسد:

خبر! خبر! خبر!

گنجایش پاتوق فرهنگی تهران برای هر سلیقه
زمان افتتاح: نیمه دوم اسفند ماه ۱۳۸۰

کتاب

صدها عنوان از تازه‌ترین آثار نویسندگان ایران و جهان

فیلم

نمایش فیلم‌های کوتاه از آثار فیلم‌سازان تجربی و مستندسازان جوان

تصویر

کارگاه تصویرنویسی و برنامه‌های تصویری از آثار نوگمان

کتاب ماه

انتخاب کتاب ماه به داور صاحب‌نظران و خوانندگان

نشریات

قرائتخانه برای مطالعه نشریات به طور رایگان

امکانات

برون کتابخانه خواندن و برگرداندن آن

کارگاه

کارگاه نمایش و اجرا متن خوانی و در حضور دانشاگان و

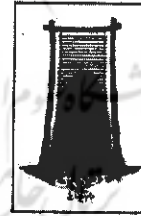
همه و همه برای شما جوانان

اینجا در

پاتوق فرهنگی تهران

هفت روز هفته خبری هست

انتشارات روشنگران و مطالعات زنان منتشر کرد

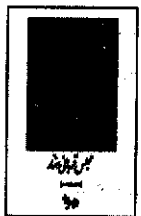
پرده نابی
بهرام بیضانی

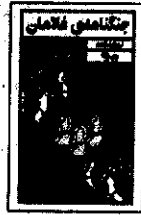
پرده خاندان
بهرام بیضانی

میراث کتیا
بهرام بیضانی

محاسن لرزایی سمنار
بهرام بیضانی

جنگ نامی نامی
بهرام بیضانی

مرگ یزدگرد
بهرام بیضانی

نمایش در ایران
بهرام بیضانی

سمنان میراث کتیا
بهرام بیضانی

کتاب‌های مورد نیاز خود را از شبکه پستی روشنگران بخواهید

تلفن: ۸۷۲۳۹۳۶

مرکز پخش: لنگرکوس ۶۴۶۰۰۹۹-۶۴۱۳۷۲۲
پست‌امروز ۶۴۹۱۸۸۷
دستان ۶۴۶۱۰۲۱
گوتنبرگ ۶۴۶۵۶۴۰
ایران‌شهر ۶۴۹۰۱۸۰